

*E*ls Barris de *P*alma

Revisió del Pla general d'ordenació urbana i d'actuacions urbanístiques

Número 1 • 1994

**EL MUNICIPI
DE PALMA**

Promomallorca

Edita: Promomallorca, S.L.
Imprimeix: INGRAMA S.A. (Gràfiques Garcia) - Inca (Mallorca)
© Promomallorca Edicions, S.L.
ISBN 84 - 86617 - 20 - 0
Dipòsit legal: P.M. 1.422/94

Aquest treball és una iniciativa del Grup Serra per als diaris Última Hora i Balears • Amb el patrocini de l'Ajuntament de Palma • S'editarà setmanalment en forma de fascicles gratuïts i col·leccionables, per als lectors i subscriptors de Palma.

Els Barris de **Palma**

Revisió del Pla general d'ordenació urbana i d'actuacions urbanístiques

Sumari i presentació.
3 - 5

Joan Fageda Aubert,
L'aposta per la qualitat de
vida. 7

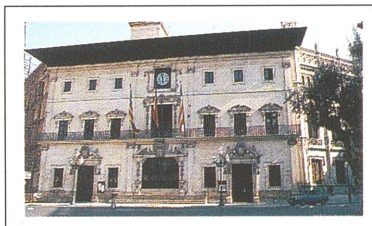
Plànol del municipi de
Palma. 8 - 9

**Arnau Company -
Bernat Campins,**
El municipi de Palma. 12

Vista aèria de Palma i del port. La fotografia engloba tres elements característics del nucli urbà de la ciutat, el centre històric (part superior a la dreta), l'exemple antic i modern (part superior a l'esquerra) i el port amb el passeig Marítim

El batle de Palma, Joan Fageda, en la presentació d'aquests fascicles, fa una breu referència a l'evolució urbana de la ciutat al llarg del segle XX. La revisió del Pla general d'ordenació urbana, de 1994, és un repte per a millorar encara més la ciutat i satisfer les necessitats dels ciutadans.

Edifici de Cort

**Carles Ripoll Martínez
de Bedoya,**
Palma 1999. Capital de
la Mediterrània. 10

El regidor d'urbanisme, Carles Ripoll, planteja el paper que té Palma en el context de les Illes Balears. El creixement de la ciutat i la seva funcionalitat provoquen una adequació constant de l'estructura urbana a les noves necessitats. Per tot això, la revisió del Pla general d'ordenació urbana de l'actual consistori catapultarà Palma cap al mil·lenni proper.

Els peninsulars confonen fàcilment Mallorca amb Palma de Mallorca, però els mallorquins mateixos poden tenir també una visió reduïda de Palma, identificant-la únicament amb el nucli urbà. El municipi de Palma és el tercer més gran de Mallorca en extensió, superat únicament per Lluçmajor i Manacor.

Antònia Ripoll,
La població. 13 - 14

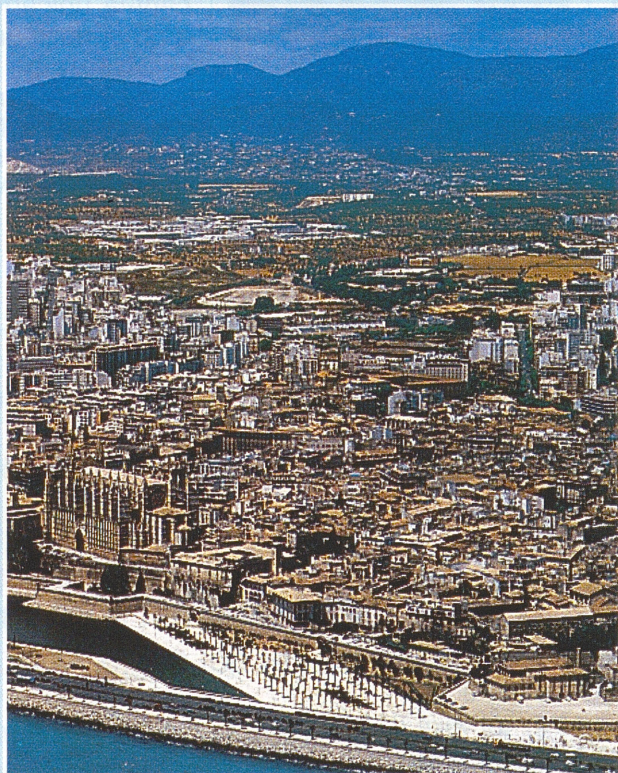
Anàlisi de la població del municipi de Palma, a partir de les dades del cens de població de 1991.

Arxiduc Lluís Salvador,
Palma durant la segona
meitat del segle XIX. 15

Requadre del *Die Stadt Palma*, publicat el 1882, s'hi descriu la situació en què es trobaven els carrers, places i ravals de la ciutat.

Relació dels fascicles dels barris de Palma

- 1.- El municipi de Palma
- 2.- Evolució urbana
- 3.- Evolució urbana
- 4.- El Molinar
- 5.- Santa Catalina
- 6.- El Jonquet
- 7.- Puig de Sant Pere, Llonja i Jaume III
- 8.- Hostalets i Son Fortesa
- 9.- Son Sardina
- 10.- Son Ferriol
- 11.- Rafal Nou, Rafal Vell i el Vivero
- 12.- Establiments
- 13.- Son Gotleu, Son Canals i Can Capas
- 14.- Can Pastilla i l'Arenal
- 15.- La Calatrava
- 16.- Santa Eulàlia, Cort, la Seu, Monti-sion i el Sindicat
- 17.- Sant Miquel, el Mercat, la Missió i plaça dels Patins
- 18.- Sant Nicolau
- 19.- Sant Jaume
- 20.- Sant Agustí i Cala Major
- 21.- La Bonanova i Gènova
- 22.- El Terreno, Bellver i Portopí
- 23.- Son Espanyolet
- 24.- Son Dureta, Son Vida i Son Armadams
- 25.- Son Peretó, Son Flor, Son Serra-la Vileta, Son Rapinya, los Almendros-Son Pacs i Son Cigala
- 26.- Son Roca, Son Ximelis i Son Anglada
- 27.- Son Cotoner, Son Dameto, Camp d'en Serralta i el Fortí
- 28.- Secar de la Real i Son Espanyol
- 29.- Cas Capiscot i Camp Redó
- 30.- Plaça de Toros, Son Oliva, Amanecer i l'Olivera
- 31.- La Indioteria rural i urbana i el polígon de Son Castelló
- 32.- Bons Aires, Arxiduc, marquès de la Font Santa, Pere Garau i Foners
- 33.- Son Rul.lan, Mare de Déu de Lluc i Son Cladera
- 34.- La Soledat
- 35.- Polígon de Llevant i Son Malferit
- 36.- Coll d'en Rabassa i Son Riera
- 37.- Pla de Sant Jordi: Sant Jordi, La Casa Blanca, es Pil.larí i s'Aranjassa
- 38.- Cabrera

Vista aèria del nucli històric.

Vista aèria de la Riera. A la dreta el baluard de Sant Pere i a l'esquerra la Feixina.

PRESENTACIO

La col·lecció que avui iniciam amb el títol d'*Els barris de Palma* Lsorgeix amb un doble objectiu. En primer lloc, pretén divulgar la revisió que s'ha duit a terme del Pla general d'ordenació urbana i, en segon lloc, fer una anàlisi i una descripció detallada de Palma, barri per barri. Per fer aquest projecte més accessible -i assequible-, el publicarem a través de fascicles setmanals, que apareixeran durant gairebé mig any i en els quals es passarà revista a cada un dels barris que conformen el municipi de Palma. El mot que centra el títol de la col·lecció, barri, no sols designa el conjunt de cases i carrers integrat en el nucli urbà, sinó també el situat als afores del nucli i que en resta més independent, tot i que sol anomenar-se barriada.

El nucli central d'aquesta obra parteix del Pla general d'ordenació urbana (PGOU), però, sobretot, de les innovacions que s'aplicaran a partir de la revisió de 1994, i de les actuacions que es duen a terme des de 1985 ençà. Interessa, especialment, conèixer cada un dels projectes, petits i grans, que s'intentaran dur a terme, a cada barri. Aquests seran donats a conèixer detalladament i aniran complementats amb il·lustracions explicatives, perspectives i plànols.

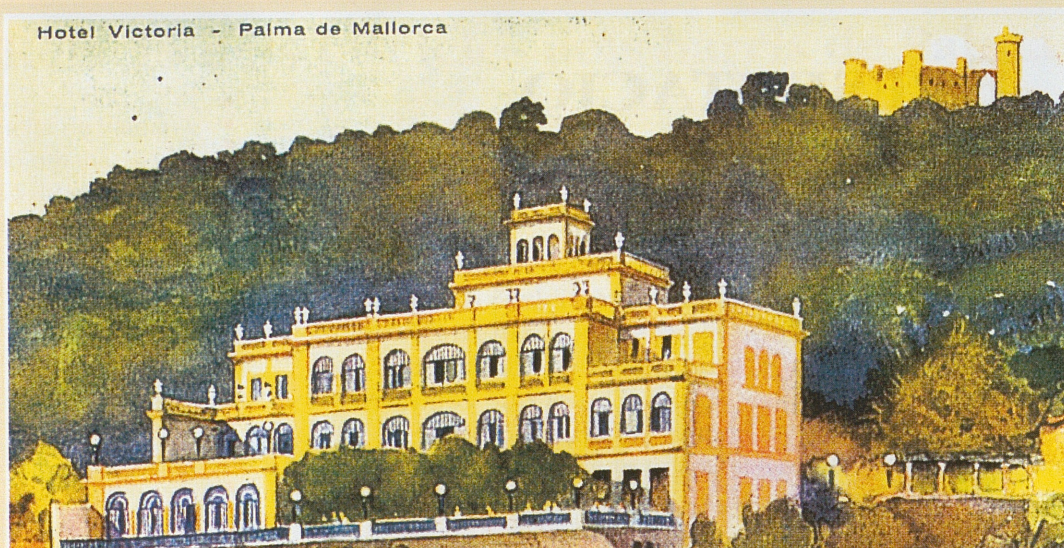
A partir de la revisió del PGOU s'articularà el passat i el present del barri en qüestió. Així, cada fascicle tindrà unes seccions fixes: descripció geogràfica, història, patrimoni, vida associativa i revisió del PGOU. Seguint aquest esquema, hem dividit el municipi de Palma en 35 barris. Com a introducció publicarem tres fascicles destinats a fer una descripció global del municipi i de l'evolució urbana de la ciutat, des dels orígens fins a l'actualitat. És important destacar que l'evolució més important i característica de Palma s'ha produït al llarg del segle XX. Des de l'enderrocament de les murades, al començament del segle XX, fins al PGOU de 1985, Palma s'ha transformat en una ciutat moderna, però ha hagut d'adaptar-se a les exigències dels nous temps amb prou dificultats. La identitat de Palma sols es pot mantenir respectant una doble fidelitat, al patrimoni del passat i a les necessitats de l'avui i del demà.

Aquesta iniciativa ha sorgit a partir de la col·laboració entre la regidoria d'Urbanisme de l'Ajuntament de Palma i Promomallorca. La principal finalitat és que una obra eminentment tècnica arribi de forma directa a tots els ciutadans, a través d'un mitjà de comunicació com és el diari. Així, aquests fascicles aniran dirigits sobretot als ciutadans, és a dir a tots aquells que resideixen a Palma municipi, sense oblidar els que treballen habitualment a la ciutat. Gratuïtament els diaris *Ultima Hora* i *Baleares* vos oferiran setmanalment aquest suplement.

Un equip ampli d'investigadors i professionals ha treballat per dur endavant aquest projecte.

La part tècnica ha estat elaborada per l'equip de revisió del PGOU, mentre que la part més descriptiva i històrica, per un equip de professionals de la història, l'art i la geografia.

La principal finalitat és que una obra eminentment tècnica arribi de forma directa a tots els ciutadans, a través d'un mitjà de comunicació com és el diari

Evolució que ha sofert la zona que ocupa el passeig Marítim.

L'APOSTA PER LA QUALITAT DE VIDA

L'ordenament urbanístic de la ciutat de Palma pateix d'un contingut excessivament utòpic, dogmàtic i, en molts casos, inviable i complicat, a part d'haver requerit constants modificacions concretes per poder posar en pràctica les seves principals determinacions, la qual cosa ha creat inseguretats jurídica i, sobretot, incomoditat als veïns de Palma".

Amb aquestes afirmacions començava la meua intervenció en un seminari urbanístic, a Madrid, en el qual vaig participar arran de l'inici dels treballs de revisió de l'actual Pla general. Arribàvem a aquestes conclusions després d'analitzar l'evolució del planejament urbanístic de Palma.

El Pla de l'eixample, de 1902, possibilita el desenvolupament de la ciutat, amb l'ampliació del nucli antic, mitjançant la creació d'una trama viària en forma de quadrícula.

El 1916, el Pla Bennassar, que mai no s'arribà a dur a terme, preveia una gran zona verda a Son Armadams i unes reformes interiors al centre antic.

En els anys 40, el Pla Alomar configura importants reformes interiors, els carrers de Jaume III, del Sindicat i de la Ferreria, el Puig de Sant Pere..., amplia les zones de desenvolupament de la ciutat i estableix la creació de sòl edificable amb la determinació dels vials.

El Pla general de 1960 és el primer que s'elabora d'acord amb la Llei del sòl de 1956. Tot mantenint les reformes del Pla anterior, mostrava un caràcter obertament expansionista.

El Pla Ribas Piera, de l'any 1973, va ser el resultat de la revisió del Pla de 1960. En línies generals, també destaca el seu caràcter expansionista. Creà zones verdes d'una certa importància i proposà una xarxa d'aparcaments al voltant del centre urbà.

Finalment, el Pla de 1985, conseqüència de la revisió de l'anterior, té a favor seu el plantejament, per primera vegada, d'un estudi d'equipaments socials i, en contra, una sèrie de qüestions de vital importància per a la ciutat, que són les que ens han dut a començar la seva revisió, tal com l'actual equip de govern es va comprometre en l'últim període electoral.

Hi ha una primera exigència per impulsar la revisió: la necessitat d'adaptar l'actual Pla general d'ordenació urbana a la nova legislació, tant nacional com autonòmica.

Més enllà de les exigències jurídiques, però, l'administració municipal havia de respondre a les demandes creades per

causa del baix grau d'execució de les actuacions previstes en el PGOU de 1985 -és un Pla excessivament utòpic dèiem en començar aquesta reflexió- i, sobretot, posar els fonaments per aturar el procés de degradació de la ciutat, causat per l'enorme densitat de les àrees centrals de Palma i la dispersió del creixement perifèric.

Hi ha, a més a més, demandes centrades en sòl industrial per un costat -en un altre moment haurem de valorar si en el terme municipal de Palma s'han de crear o no noves àrees de sòl industrial- i, per l'altre costat, cal disposar de sòl per a habitatges de caràcter unifamiliar i també de protegits.

La revisió ha de respondre a la necessitat d'interrelacionar els nuclis fora del nucli estrictament urbà -en el qual la part antiga ja no pot esperar més demores-, per evitar l'agreujament de la dispersió. És a dir, relacionar el centre amb la perifèria i els nuclis de la perifèria uns amb els altres.

Amb la revisió, hem d'afrontar, per primera vegada en molts anys, la situació creada per l'urbanisme irregular, que ha crescut de forma incontrolada, especialment durant la dècada dels anys vuitanta.

I, finalment, la revisió del PGOU ha d'abordar amb decisió el repte dels grans equipaments de la ciutat: zones esportives, zones verdes, i incorporar amb valentia un concepte d'abast més ampli que l'estrictament urbanístic, planificant i projectant el futur amb un terme que va més enllà d'urbanisme, d'ordenació del

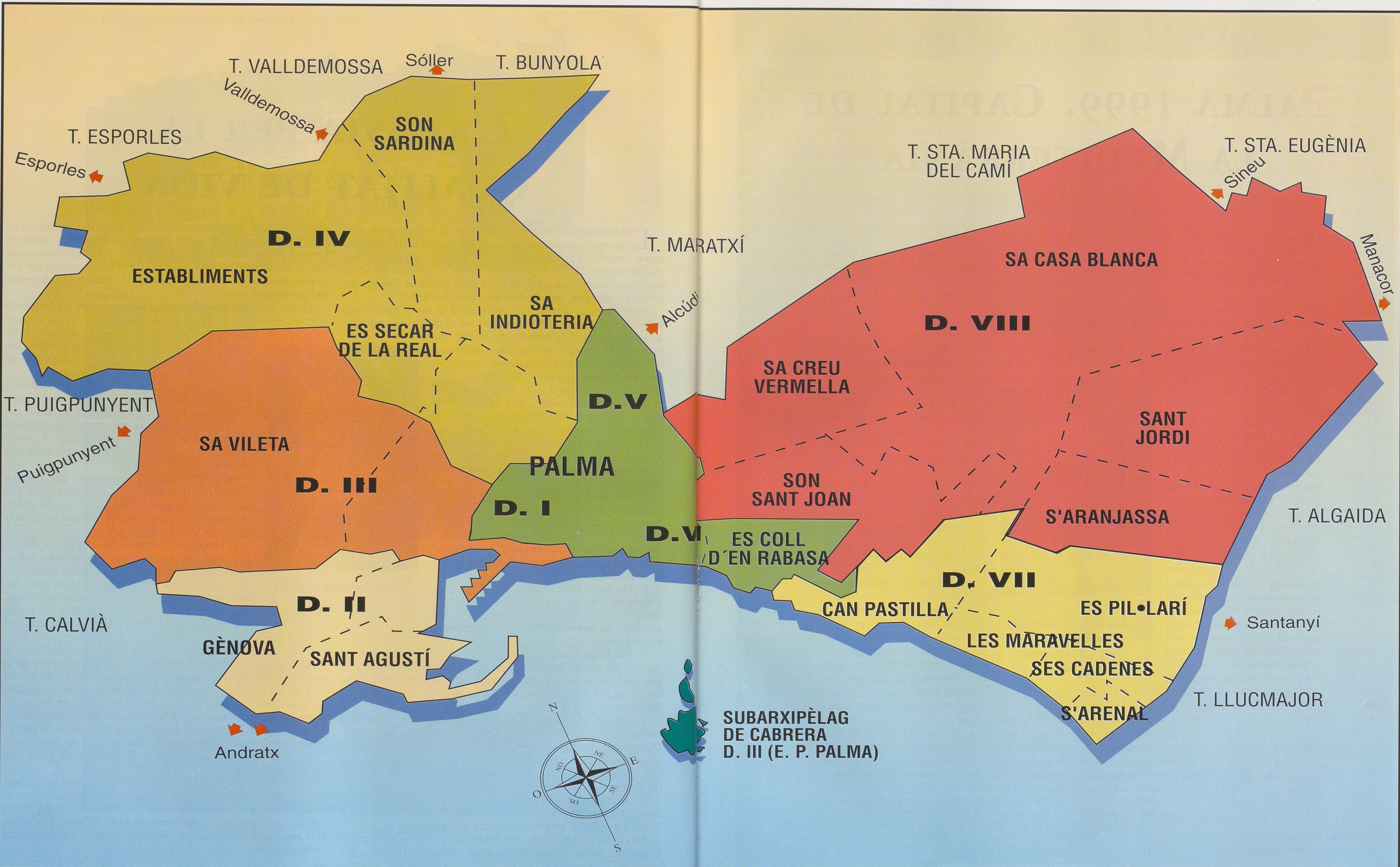
territori: medi ambient.

Pens que podem qualificar de fet sense precedents en la història urbana de Palma la proposta, inclosa en l'avanç de la revisió, d'ampliar els espais verds lliures dels 2.840.000 m² fins als 6.129.000 m². L'aposta és, clarament, la de la qualitat de vida. Una aposta a la qual són convocats tots els ciutadans, que, en la tramitació desenvolupada fins a hores d'ara, han demostrat un alt nivell de responsabilitat envers la pròpia ciutat, amb més de 500 suggerències -algunes de gran transcendència- a l'avanç de revisió, i un nombre de consultes superior a les 2.500.

Ens trobam, així, en un procés apassionant, cercant respostes als problemes apuntats i configurant un instrument de planejament mitjançant el qual la gestió urbanística sigui fàcil i eficaç, amb l'empar d'un ordenament clar i flexible, que faciliti la tasca de l'administració i, sobretot, satisfaci les necessitats dels ciutadans.

Joan Fageda Aubert
Batle de Palma

PALMA 1999. CAPITAL DE LA MEDITERRÀNIA

Palma, com a capital de les Balears, constitueix el reflex del que ha estat la història de la nostra comunitat autònoma.

Al principi del segle XX, ens trobàvem ancorats en unes estructures econòmiques, socials i urbanístiques de caràcter ancestral, situació que es mantingué fins a mitjan segle XX.

Fou llavors, quan es produí una revolució important, en la qual es modificaren radicalment aquelles estructures econòmico-socials, motivada fonamentalment per un canvi de mentalitat en les inversions i com a conseqüència del *boom* turístic que els anys 60 assolà la nostra comunitat.

Palma passà, per tant, de ser un municipi província, enclavat en un centre històric de grans dimensions, amb el mar com a únic vincle amb l'exterior, a ser una de les ciutats més atractives i belles que hi ha. La seva insularitat no suposà cap dificultat per a convertir-se en la primera potència turística d'Europa, des del moment en què comptà amb un dels aeroports amb més trànsit del món i amb un port considerable.

Però, què han significat tots aquests esdevenirs socio-culturals i econòmics? Que Palma va passar de ser una societat rural a ser una societat de serveis madura, moderna, activa i oberta a les noves tecnologies que ofereix la societat contemporània. Això no obstant, tots aquests canvis també han reportat inconvenients d'una envergadura considerable, fonamentalment de caràcter urbanístic.

Quin paper hi juga la revisió del Pla general

d'ordenació urbana de 1994?

1. Canalitzar un urbanisme expansiu i desmesurat, producte de l'evolució dels últims 20 anys, a la recuperació del centre històric, en un intent clar d'homogeneïtzar la ciutat.

2. Aconseguir que cada barri gaudeixi de tots els equipaments necessaris, de les comoditats de la vida moderna i sigui suficientment atractiu perquè els seus habitants s'hi sentin còmodes, tant fora com dins les seves cases.

3. Simplificar la burocràcia administrativa.

4. Aconseguir un equilibri entre el medi ambient, l'hàbitat i el lloc de treball.

5. Dotar la ciutat de suficients equipaments socials i sanitaris.

6. Conservar i rehabilitar tots aquells elements històrics, arqueològics i arquitectònics que tenguin rellevància per a Palma.

7. Recuperar la façana marítima.

8. Frenar la indisciplina urbanística.

9. Dotar el centre de Palma del gran parc, esperat per tots els mallorquins durant molts anys: el parc de les estacions.

10. Adaptar el Pla general al text refós de la Llei del sòl, tràmit exigít per imperatiu legal.

Per a poder dur a terme aquest gran repte, es fa necessari que el debat sobre el nostre futur es desenvolupi d'acord amb la intensa participació dels ciutadans, mitjançant un diàleg social constant i una oposició capaç d'incorporar-se al debat a través de propostes reals i solucions eficaces per, entre tots, configurar el futur de Palma com a capital de la Mediterrània.

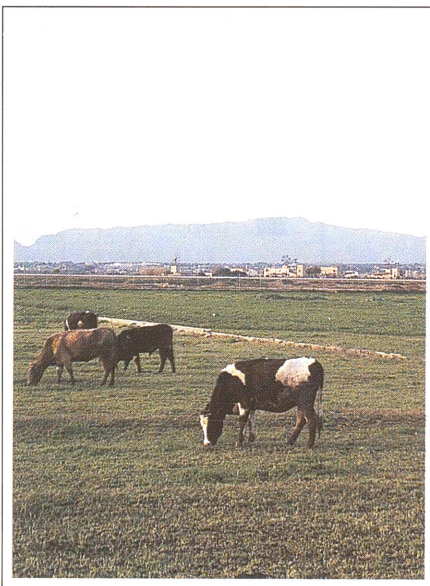
Carles Ripoll Martínez de Bedoya

Regidor d'Urbanisme

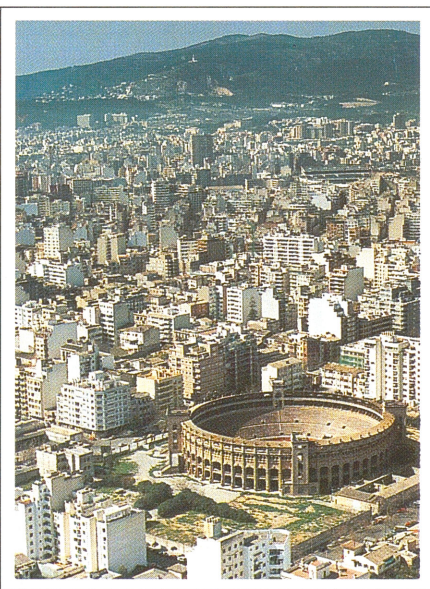
EL MUNICIPI DE PALMA

Terme del ponent de Mallorca, que, amb una extensió de 208,62 Km², és el tercer més gran de l'illa i, amb 296.754 (1991) habitants de dret (ciutadans o palmesans), n'és el més poblat. Al fons de la badia de Palma se situa la ciutat. El nucli primitiu fortificat es trobava probablement a l'actual palau de l'Almudaina, a sobre d'un altiplà d'al·luvions quaternaris. La proximitat de la rada de Portopí, indret originari del port de Palma, hi propicià el desenvolupament de l'activitat comercial i, per això mateix, Palma esdevingué el primer port insular. A partir del decenni de 1960, les funcions urbanes s'hi han desenvolupat força, a causa sobretot de la terciarització de l'economia mallorquina. La ciutat capital de les illes Balears i cap de l'àrea metropolitana que ocupa tota l'illa ha incrementat la seva atracció perquè disposa, a més del port, de l'aeroport de Son Sant Joan i d'una xarxa viària radial. La superfície urbana s'estructura en dos cordons semicirculars. El primer és format pels barris del Jonquet, Santa Catalina, les Estacions, Pere Garau i els Foners, entre d'altres. El segon cordó l'integren barris, com Son Alegre, Son Armadans, Son Dureta, Son Espanyolet, Son Cotoner, el Camp Redó, Amanecer, Plaça de Toros, Son Oliva, els Hostalets, Son Fortesa, Son Canals, Son Gotleu, Son Nadal, la Soledat i el polígon de Llevant. Pel que fa als nuclis, barris perifèrics i polígons industrials de la tercera àrea, destaquen el Terreno, Portopí, Cala Major, Sant Agustí, la Bonanova, Gènova, Son Vida, Son Rapinya, el polígon de can Valero, la Vileta, Son Roca, Son Anglada, el Secar de la Real, Establiments, Son Espanyol, Son Sardina, el polígon de Son Castelló, la Indioteria, Son Cladera, Son Fuster, el Rafal, el Viver, la Creu Vermella, Son Ferriol, la Casa Blanca, l'Aranjassa, Sant Jordi, el Pil·larí, el Molinar, el Coll d'en Rabassa, Can Pastilla i part de l'Arenal.

La superfície municipal presenta un predomini de la planor, tot i que hi ha, a l'oest, un sector muntanyós de la serra de Tramuntana, la major part del qual és termenal amb Calvià, Puigpunyent i Esporles. Es tracta d'elevacions de contorns suaus, cobertes de

Pla de Sant Jordi (Palma).

Eixample de Palma. Zona de la Plaça de Toros.

vegetacions de pinar i de garriga, les quals han reduït (1993) la seva superfície per causa dels incendis. Aquest sector és format per dos blocs. El primer correspon a les fal·des orientals de la serra de na Burguesa. El coll del Vent, ja dins el terme de Calvià, aïlla el sector central d'aquesta alineació del contrafort septentrional. Aquest extrem és integrat per elevacions, com la serra de Son Camps, amb el vessant oriental del puig del Gat (505 m) -l'altitud màxima del terme- i els puigs dels Ravells (380 m), Bunyolí (308 m), del

Garrover (297 m) i de les Gatoves (267 m). El segon bloc de muntanyes, separat de l'anterior pel curs mitjà de la Riera, el formen la serra del Canyar (423 m) i els puigs Moltó (499 m), de les Tres Rotes (341 m) i de Canet (207 m). El pla de Palma comprèn dues àrees. La primera, situada per sobre dels 50 m i continua amb el raiguer de la Serra, és ocupada pels cultius de secà. La segona àrea, estesa per sota d'aquesta altitud, correspon a la zona de reguiu del Prat de Sant Jordi.

Es tracta d'una àrea depressionària rebleda de materials al·luvials i ocupada, en part, fins a mitjan segle XIX, per una llacuna que era tancada per un cordó dunar. Respecte al litoral, d'aproximadament 14 km de longitud, és més aviat alt i rocós a la part oest de la badia i baix i arenós a l'est. Pel que fa a la hidrologia, el terme s'integra al vessant de Palma -amb 477 km² de superfície- i és solcat pels torrents del Mal Pas, Sant Magí, la Riera, Bàrbara, Gros, la Siquia de Sant Jordi i els Jueus. Recullen les aigües dels vessants del nord-est de la Serra, llevat dels dos darrers que les apleguen del serrat de Pòrtol-Son Verí, el puig de Son Seguí, les muntanyes de Randa i la marina de Llucmajor.

La superfície forestal representa el 23'9% del terme municipal. L'alzinar, sovint mesclat amb el pinar, es dona a Son Bauçà, Sarrià i els redols del bosc de Bellver. La pineda és abundant a les serres de na Burguesa i del Canyar i a Xorrigo; en canvi la garriga, que també creix en aquestes àrees, es fa a l'Aranjassa, la Cabaneta, Son Gual, Pontiró, el serrat de Pòrtol-Son Verí i a l'àrea compresa entre Establiments i Son Espanyol.

El conradís comprèn el 53'9% de la superfície (1992). Els cultius de secà (67'4% del total cultivat) són representats per l'ametler, el garrover i l'olivera i sovint apareixen associats amb els cereals farratgers. Es troben en retrocés per causa de l'escassa rendibilitat de les explotacions i la progressiva urbanització de l'àrea rural. El reguiu, localitzat fonamentalment al Prat de Sant Jordi, es dedica als conreus de farratges, hortalisses i cítrics. També recula com a conseqüència bàsicament de la progressiva salinització dels aquífers i la baixa rendibilitat de les explotacions ramaderes.

*Arnau Company
Bernat Campins*

LA POBLACIO

Segons les darreres dades del Scens de població de 1991, es comptabilitzaren a Palma un total de 297.259 habitants de dret, 144.264 (48,53%) dels quals són homes i 152.995 (51,46%), dones.

El primer que s'ha de ressaltar respecte a la població de Palma és l'espectacular augment que ha sofert durant els darrers noranta anys. Una població que començà el segle amb 63.937 habitants i que representava el 25,75% del total d'habitants de Mallorca, arribà a l'any 1991 amb 297.259 habitants i actualment representa el 52,31% del total dels mallorquins.

Pel que fa a la densitat, indicador que relaciona la població (297.259 habitants) amb l'espai (21.355,84 hectàrea), a Palma és de 13,93 h/ha.

Any...Població

1900.....	63.937
1910.....	67.544
1920.....	77.418
1930.....	88.262
1940.....	114.405
1950.....	133.397
1960.....	157.131
1965.....	180.576
1970.....	217.525
1975.....	262.948
1981.....	290.372
1986.....	295.230
1991.....	297.259

Font: Ajuntament de Palma 1993

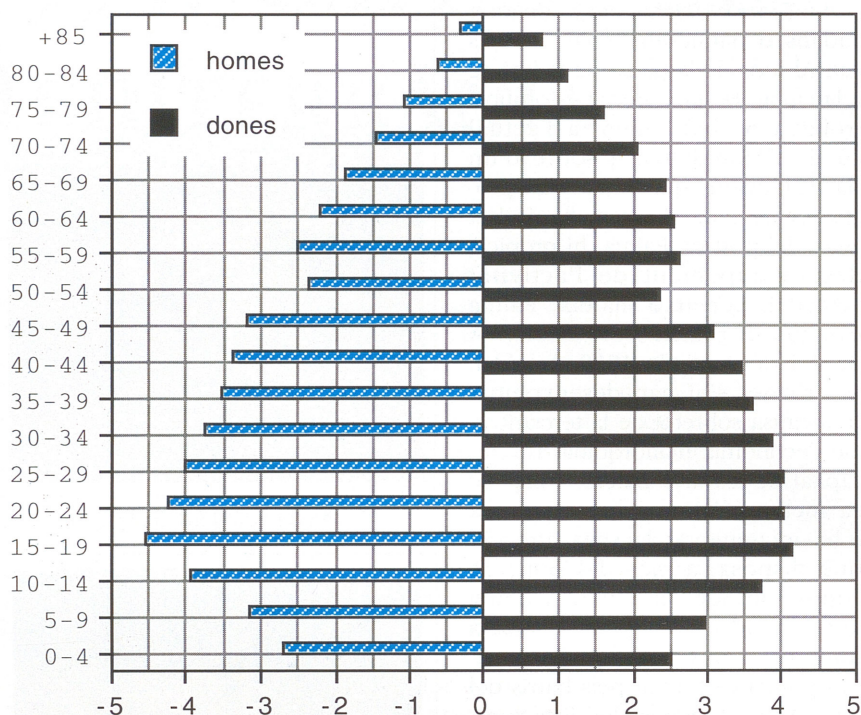
L'estructura per edat i sexe

Les principals variables definidores de la població són el sexe i l'edat.

El primer que destaca és la disminució progressiva de la natalitat, des de mitjan dels anys setanta, la qual cosa provoca que el nombre de persones d'edats més avançades augmenti el seu pes relatiu dins el con-

...

PIRÀMIDE DE PALMA, 1992

Font: Ajuntament de Palma, 1993

Passeig de la Rambla durant el segle XIX.

Origen dels habitants de Palma (1992)

origen	població	% del total	% sobre la immigració
Balears	196.721	64,69	
Andalusia	36.245	11,92	33,76
Aragó	1.975	0,64	1,84
Astúries	1.095	0,36	1,02
Canàries	685	0,22	0,64
Cantàbria	484	0,15	0,45
Castella-la Manxa	11.191	3,68	10,43
Castella i Lleó	6.003	1,97	5,59
Catalunya	10.063	3,30	9,37
País Valencià	6.528	2,14	6,08
Extremadura	3.827	1,25	3,57
Galícia	3.286	1,08	3,06
Madrid	5.798	1,90	5,40
Múrcia	5.707	1,87	5,32
Navarra	454	0,14	0,42
País Basc	1.442	0,47	1,34
La Rioja	328	0,10	0,31
Ceuta i Melilla	966	0,31	0,90
França	1.595	0,52	1,49
Argentina	1.386	0,45	1,29
Marroc	810	0,26	0,75
Regne Unit	1.225	0,40	1,14
Alemanya	848	0,27	0,78
Altres	6.254	1,91	5,05

Font: AJUNTAMENT DE PALMA (1993): Memòria de Secretaria de 1992

...

junt de la població. D'aquesta manera es dona una de les característiques més importats: el progressiu envelliment de la població.

A partir del grup d'edat de 55 a 59 anys, es pot observar més presència femenina, a causa de la major esperança de vida de què gaudeixen les dones.

La distribució de la població per grans grups d'edat és la següent: els joves (població dels 0 als 19 anys) representen el 27,66%, la població adulta (dels 20 als 64 anys) arriba al 58,94% i la població vella (de més de 65 anys) suposa el 13,4%.

Tampoc no s'ha d'oblidar el flux immigratori que ha rebut Palma durant els darrers trenta anys, el qual ha incrementat la població adulta i ha contribuït a augmentar la natalitat.

La immigració

El 35,4% de la població del municipi és originària d'un indret extern, la qual cosa és una de les característiques demogràfiques de Palma.

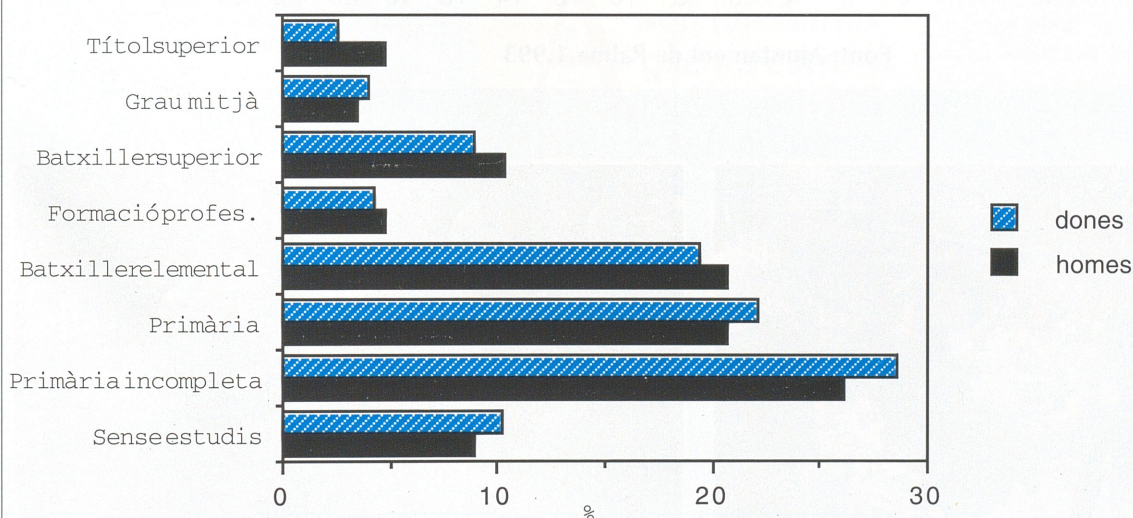
A la ciutat, la classificació per orígens de naixement de la població és la següent: 196.721 són nascuts a les Illes Balears i representen el 64,5%; 96.077 provenen de la resta d'Estat espanyol i són el 31,5%, i 10.819 són originaris d'un altre estat i constitueixen el 3,9%.

A l'hora de valorar aquest tema és important conèixer el lloc de procedència dels immigrants.

A Palma és evident l'origen peninsular de la major part de la immigració. La comunitat autònoma que té un tant per cent més elevat és, sens dubte, Andalusia, que, amb un 33,76% del total de la immigració, triplica els originaris de Castella-la Manxa, que són un 10,43%. En tercer lloc, però molt a prop, es troben els de Catalunya amb un 9,37%.

...

NIVELL DE FORMACIÓ

Font: Ajuntament de Palma (1993)

...

El nivell de formació educativa

El nivell d'estudis de la població és un dels indicadors sociològics més importats. El diferent accés a l'educació que hi ha hagut històricament entre homes i dones fa que s'exposin els resultats desagregats per poder-los comparar entre sexes.

En els tres nivells de formació més baixos: sense estudis, primària incompleta i primària, s'hi troba una major presència femenina, ja que hi són representades el 60,9% de les dones de

Palma. En aquests grups de nivell els homes representen el 55,81%.

En conjunt, les persones amb estudis primaris incomplets suposen el grup més nombrós dels diferents nivells.

A partir del grau de batxiller hi ha més presència d'homes.

Entre els titulats superiors és on encara la proporció entre sexes és més important. Els homes són el 4,8% i les dones sols arriben al 2,54%.

El coneixement de la llengua pròpia

Probablement sigui a Palma i a Calvià,

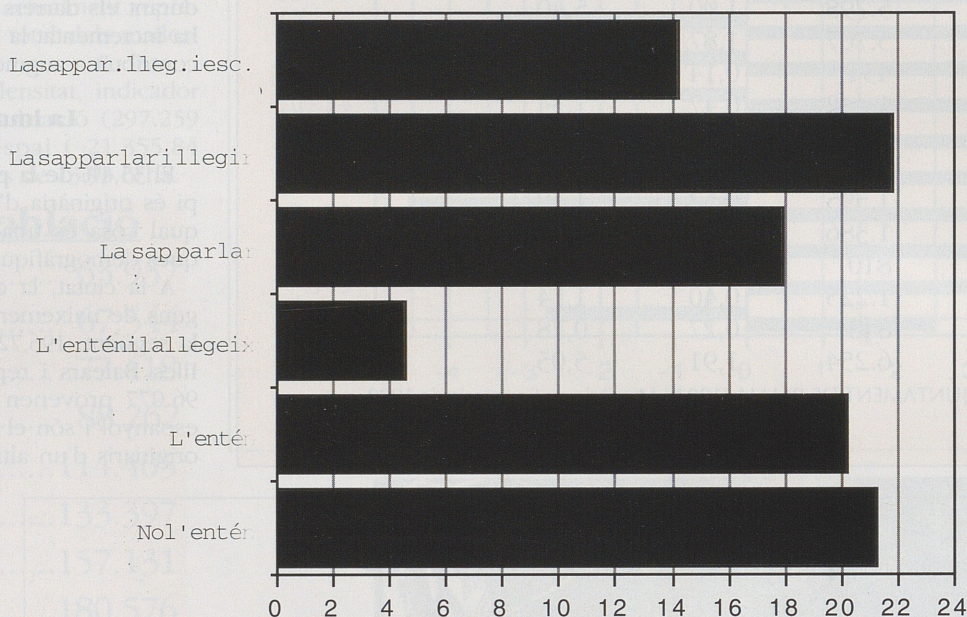
juntament amb altres municipis turístics, on l'ús social del català sigui més preocupant.

Una dada important és la que indica que el 21,26 dels ciutadans no entenen el català. Entre els que no el parlen s'arriba al 46,05% (sumant els que no l'entenen; l'entenen i no el parlen i els que l'entenen i el llegeixen, però no el parlen).

El grup dels catalanoparlants arriba al 53,9%, dels quals només un 14,19% coneixen la llengua parlada, llegida i escrita. Aquesta es la realitat del municipi.

Antònia Ripoll

CONEIXAMENT DE LA LLENGUA PRÒPIA

Font: Ajuntament de Palma 1.993

La Rambla.

El Born.

PALMA DURANT LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XIX

Palma té 296 carrers (i 56 al raval), generalment amb mal paviment i estrets, molts d'empedrats amb còdols de torrent, alguns de pavimentats parcialment amb lloses obrades; gairebé sempre les pedres estan desgastades pel pas dels carros, que deixen, de vegades, roderes profundes, i desgraciadament quasi sempre la reconstrucció es limita únicament a omplir els clots amb enderrocs. Per a l'empedrat s'empren diferents castes de pedra. En primer lloc, pedres calcàries compactes i irregulars, procedents de la garrixa rasa, prop de la Vileta, al districte de Palma. D'aquesta pedra, la de primera classe, val 3 pessetes el metre quadrat, 2,50 pessetes la de segona i 1,80 pessetes la de tercera. En segon lloc, llambordes, de la mateixa pedra, que valen les de primera classe 10 pessetes el metre quadrat, 8 pessetes les de segona i 4,80 pessetes les de tercera. En tercer lloc, lloses de pedra d'Estellencs, de color blanc o gris. En quart lloc, pedra d'Estellencs, de color vermellós, emprada sobretot en alguns carrers baixos de la vila d'amunt. En cinquè lloc, lloses de pedra plana de Montjuïc. I en darrer lloc, pedra calcària pesada, de Son Vida, del terme de Palma.

Les tres darreres castes foren utilitzades fa alguns anys, les tres primeres, usades més recentment, encara avui s'empren. Alguns carrers són tan estrets que un carro hi passa amb dificultat. En canvi, per aquesta causa, a l'estiu són carrers ombrívols i així i tot, a les hores del migdia, a molts, s'hi estenen tendals.

A Palma hi ha 32 places i 6 al raval, gairebé sempre són poc extenses i irregulars. La ciutat és ben il·luminada amb gas, gràcies a 485 fanals instal·lats; a més, la ciutat i el raval disposen de 188 llànties de petroli.

Els noms dels carrers són escrits amb lletres negres sobre làpides de marbre subjectes a la paret de les cases amb quatre claus de perllonga. Cada casa té el seu número sobre l'entrada principal, i si hi ha altres portes

Carrer de la Concepció, gravat del segle XIX.

Alguns carrers són tan estrets que un carro hi passa amb dificultat. En canvi, per aquesta causa, a l'estiu són carrers ombrívols i així i tot, a les hores del migdia, a molts, s'hi estenen tendals

duen el mateix que el de l'entrada principal, i al costat el mot 'accessori' (que depèn d'un altre). A més, totes les cases indiquen el número de la il·leta, que és delimitada per alguns carrers. Totes aquestes indicacions són escrites en lletra de color negre, les

noves sobre elegants marbres, les antigues sobre rajoles. Abans d'emprar-se les plaques modernes de marbre es van numerar les cases provisionalment amb nombres blaus pintats sobre les façanes, i encara es veuen moltes vegades aquests nombres.

Palma té 3.046 cases aproximadament, i 280 el raval de Santa Catalina. 56 d'aquestes cases són d'una sola planta; 464, de dues plantes; 1.398, de tres, i 1.128, de més de tres, la mitjana de les quals és de 4 1/2 plantes. Al raval hi ha 100 cases de planta baixa, 100 de dues, 61 de tres i 3 de més de tres, a més de 16 barraques. Tot i això, en aquest raval el nombre de cases augmenta d'any en any. A Palma moltes de les cases són de diversos propietaris, dels quals un ho és de la planta baixa i els altres d'un o més pisos.

*Arxiduc Lluís Salvador,
Die Stadt Palma (1882).
Traducció del castellà*

Els Barris de Palma

Revisió del Pla general d'ordenació urbana i d'actuacions urbanístiques

Proper fascicle:

Evolució urbana (I)

Imatges de la ciutat medieval.

Ajuntament de Palma